

■ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Χαλά Χαϊδεμένη

Φιλολόγος, ΜΑ. Σύγχρονες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση
Πανεπιστήμιο Αθηνών
charoulac@yahoo.gr

Αγάπη Βαβουράκη

ΕΕΤ
Πανεπιστήμιο Αθηνών
anavouraki@hol.gr

Περίληψη

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή νέου τύπου μαθησιακών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας, που στηρίζονται στη μελέτη και επεξεργασία ιστορικών πηγών, στη διαθεματική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης, καθώς και στην ενθάρρυνση της συνεργατικής μάθησης. Η δημιουργία της εκπαιδευτικής πύλης του Υπουργείου Παιδείας αποτελεί μια προσπάθεια διάχυσης εκπαιδευτικού υλικού και προτάσεων διδασκαλίας με αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Η εργασία διερευνά τις προτάσεις για την ιστορία που είναι καταχωρημένες στην εκπαιδευτική πύλη, όσον αφορά στους στόχους τους, στον τρόπο αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι σχεδιαστές των σεναρίων το ρόλο των Νέων Τεχνολογιών στην ιστορία.

Λέξεις Κλειδιά

ΤΠΕ, Ιστορία, αντιλήψεις εκπαιδευτικών, εκπαιδευτική πύλη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή νέου τύπου μαθησιακών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας, που στηρίζονται στη μελέτη και επεξεργασία ιστορικών πηγών, στη διαθεματική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης, καθώς και στην ενθάρρυνση της συνεργατικής μάθησης. Η αξιοποίησή τους προσφέρει στους μαθητές ευκολία πρόσβασης σε ιστορικές πηγές, βιβλιοθήκες και μουσεία, και μέσω της «καθοδηγούμενης ανακάλυψης», τη δυνατότητα εμπλοκής σε διαδικασίες έρευνας και επίλυσης ερωτημάτων, οργάνωσης και πολλαπλής αναπαράστασης ιστορικής πληροφορίας και σύνθετων εννοιών για την κατανόηση του ιστορικού γίνεσθαι, καθώς και μέσω των εργαλείων για συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων. (Κόκκινος 2003, Ηλιοπούλου 2003, Δημαράκη 2002).

Η ένταξη των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση ως μέσων ενθάρρυνσης νέων προσεγγίσεων της διδασκαλίας και μάθησης αποτελεί και θέμα εκπαι-

δευτικής πολιτικής. Στις εκθέσεις προόδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Commission 2003, European Commission 2004) ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και την ενθάρρυνσή τους για αλλαγή με την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, καθώς και την εξασφάλιση νέων υποστηρικτικών υπηρεσιών που να εστιάζουν στην επιμόρφωση, υποστήριξη και εμπλοκή των εκπαιδευτικών. Η δημιουργία της εκπαιδευτικής πύλης του Υπουργείου Παιδείας αποτελεί μια τέτοια προσπάθεια, προσφέροντας ένα χώρο διαλόγου της εκπαιδευτικής κοινότητας, διάχυσης εκπαιδευτικού υλικού και προτάσεων διδασκαλίας με αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Οι προτάσεις διδασκαλίας οι οποίες και αξιοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί και δοκιμαστεί σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας. Σημαντικό μέρος των προτάσεων διδασκαλίας της πύλης αποτελούν οι προτάσεις εκείνες που αξιοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες στο μάθημα της ιστορίας (50,68% και 31,11% επί του συνόλου των προτάσεων στο γυμνάσιο και στο λύκειο αντίστοιχα). (Γιακουμάτου 2004)

Όπως ωστόσο έχει σημειωθεί (Βαβουράκη 2005), η ένταξη των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία δεν αποτελεί απαραίτητα και ενθάρρυνση νέου τύπου μαθησιακών δραστηριοτήτων. Όπως έχει αναφερθεί, ο ρόλος των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, επηρεάζεται από τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται το ρόλο τους αλλά και το ρόλο των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία του μαθήματός τους.

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των προτάσεων για την ιστορία που έχουν σχεδιαστεί από επιμορφωτές και από εκπαιδευτικούς και είναι καταχωρημένες στην εκπαιδευτική πύλη του Υπουργείου Παιδείας.

Συγκεκριμένα, η εργασία στοχεύει στη διερεύνηση:

- των στόχων και των παιδαγωγικών προσεγγίσεων που προτείνουν,
- του τρόπου αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών
- του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι σχεδιαστές των σεναρίων το ρόλο των Νέων Τεχνολογιών στην ιστορία

Για τη διερεύνηση των παραπάνω θεμάτων έγινε ανάλυση του περιεχομένου των προτάσεων σχετικά με τους στόχους, τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τα εργαλεία των νέων τεχνολογιών που προτείνουν. Επιπλέον, για τη διερεύνηση των απόψεων των σχεδιαστών των εκπαιδευτικών σεναρίων, πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με έντεκα από αυτούς: έξι επιμορφωτές και πέντε φιλόλογους. Οι ερωτήσεις επικεντρώθηκαν στις απόψεις τους σχετικά με το ρόλο των Νέων Τεχνολογιών στη διδασκαλία της ιστορίας, στο εργαλεία και τον τρόπο αξιοποίησης που προτείνουν, στον τρόπο υποδοχής των διδασκαλιών των Νέων Τεχνολογιών από τους μαθητές, και στις δυσκολίες κατά το σχεδιασμό και κατά την εφαρμογή στην τάξη.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι προτάσεις της εκπαιδευτικής πύλης

Οι εκατόν είκοσι τρεις προτάσεις που έχουν κατατεθεί στην εκπαιδευτική πύλη για το μάθημα της Ιστορίας έχουν σχεδιαστεί από δεκαεπτά επιμορφωτές (αυτούς δηλαδή που είχαν πραγματοποιήσει την ενδοσχολική επιμόρφωση) και από πενήντα τέσσερις εκπαιδευτικούς. Το ένα τρίτο ωστόσο των

προτάσεων έχει καταχωρηθεί από επιμορφωτές (οι 46 από τις 123 προτάσεις), εφόσον οι μισοί περίπου (οι 9 στους 17) έχουν καταθέσει περισσότερες από μία προτάσεις. Από τους 54 εκπαιδευτικούς, μόνο έξι από τους εκπαιδευτικούς υπογράφουν περισσότερα του ενός σενάρια.

Όσον αφορά στα εργαλεία των Νέων Τεχνολογιών που προτείνονται για αξιοποίηση, το διαδίκτυο είναι αυτό που επικρατεί. Η αξιοποίηση του διαδικτύου προτείνεται στην πλειονότητα των προτάσεων (80%), στις περισσότερες περιπτώσεις ωστόσο, σε συνδυασμό με άλλα λογισμικά. Το ένα τέταρτο των προτάσεων (25%) προτείνει την αξιοποίηση επεξεργαστή κειμένου, ενώ μια μειονότητα (16%) αυτών προτείνει λογισμικό παρουσιάσεων. Αξιοσημείωτο είναι ότι εκπαιδευτικά λογισμικά που έχουν αναπτυχθεί για την Ιστορία προτείνονται σε πολύ μικρό αριθμό προτάσεων διδασκαλίας. Το λογισμικό «21 Εν Πλω» προτείνεται στο 10% των προτάσεων, ο «Μυκηναϊκός Πολιτισμός» στο 3%, το λογισμικό «Στα ίχνη των αρχαίων προγόνων» στο 2,5%. Το λογισμικό «Από το παρόν στο παρελθόν» προτείνεται μόλις σε δύο προτάσεις και ο «Ηρόδοτος» σε μία μόνο πρόταση μαζί με το διαδίκτυο και τα λογισμικά φύλλα.

Μελετώντας τα σενάρια διδασκαλίας, είναι ενδιαφέρον ότι όλες οι προτάσεις, τόσο των επιμορφωτών όσο και των εκπαιδευτικών, αναφέρουν στη στοχοθεσία τους τη μαθητοκεντρική διδασκαλία, τις αρχές της βιωματικής και διερευνητικής μάθησης, τη μάθηση μέσω της προσωπικής ανακάλυψης των ιστορικών πληροφοριών και μέσω της διατύπωσης υποθέσεων και της προ-πράξεως για διερεύνησή τους. Ωστόσο, ένα υψηλό ποσοστό αυτών (60%) προχωρώντας στην παρουσίαση της διδασκαλίας, περιορίζεται σε δραστηριότητες συλλογής και καταγραφής πληροφοριών σε φύλλα εργασίας.

Σύμφωνα με τις δραστηριότητες οι οποίες προτείνονται στις προτάσεις, αυτές φαίνεται να ακολουθούν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις:

- α) τις προτάσεις εκείνες που ανεξάρτητα από τα εργαλεία Νέων Τεχνολογιών που αξιοποιούν, θέτουν ως στόχο τη συλλογή ιστορικών πληροφοριών. Στις προτάσεις αυτές ο ρόλος των μαθητών δε διαφοροποιείται σημαντικά από το ρόλο που αυτοί θα είχαν σε ένα παραδοσιακό μάθημα, εφόσον οι μαθητές δεν προχωρούν πέρα από την καταγραφή της ιστορικής πληροφορίας. Στις προτάσεις αυτές, οι νέες τεχνολογίες αποτελούν μέσο παροχής ιστορικής πληροφορίας. Για παράδειγμα, ένα διδακτικό σενάριο ζητά από τους μαθητές να επισκεφτούν τρεις δικτυακούς τόπους όπου υπάρχουν πληροφορίες για τη ζωή στην Αθήνα την κλασική εποχή και να τις καταγράψουν σε πίνακες στο φύλλο εργασίας.
- β) τις προτάσεις εκείνες που θέτουν ως στόχο κύριο στόχο την ερμηνεία γεγονότων και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Στις προτάσεις αυτές, η συλλογή των πληροφοριών αποτελεί το απαραίτητο πρώτο βήμα. Ο μαθητής δεν έχει ως στόχο την απομνημόνευση ή καταγραφή της ιστορικής πληροφορίας αλλά την επεξεργασία και ερμηνεία της. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να εργαστούν σε ομάδες, να διερευνήσουν, να συνδέσουν, να συσχετίσουν και να ερμηνεύσουν ιστορικά γεγονότα και πληροφορίες, καλλιεργώντας την αναλυτική και συνθετική τους ικανότητα, καθώς και τη δεξιότητα συνεργασίας. Για παράδειγμα ένα διδακτικό σενάριο ζητά από τους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τους διαδραστικούς χάρτες του λογισμικού Cantennia για να συγκεντρώσουν πληροφορίες και στη συνέχεια να εμβαθύνουν στην κατανόηση της διπλωματικής συγκυρίας που ευνοούσε τις επίμονες εδαφικές διεκδικήσεις εκ μέρους του ελληνικού κράτους κατά τα έτη 1830-1947.

Οι μαθητές έτσι σταδιακά αποκτούν την ικανότητα να προσεγγίζουν, να εμβαθύνουν, να συσχετίζουν με τρόπο τεκμηριωμένο ιστορικά γεγονότα.

- γ) τις προτάσεις εκείνες που, εκτός από την ταξινόμηση, την ερμηνεία και την εξαγωγή συμπερασμάτων δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να προχωρήσουν και σε δημιουργικές δραστηριότητες που προϋποθέτουν την εμβάθυνση στα ιστορικά θέματα. Οι μαθητές για παράδειγμα σε ένα διδακτικό σενάριο αναλαμβάνουν με τη βοήθεια του 21 Εν Πλω και του διαδικτύου να συλλέξουν πληροφορίες προκειμένου να συντάξουν ένα φύλλο εφημερίδας για την επαναστατημένη Ελλάδα του 1821-27 σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή.

Μελετώντας τις προτάσεις της εκπαιδευτικής πύλης, πάνω από τις μισές (60%) εντάσσονται στην πρώτη προσέγγιση, δηλαδή σε αυτές που δίνουν έμφαση μόνο στη συλλογή και καταγραφή ιστορικής πληροφορίας. Το ένα τέταρτο περίπου των προτάσεων (27%) εντάσσεται στη δεύτερη προσέγγιση, δηλαδή στις προτάσεις που προβλέπουν όχι μόνο συλλογή και καταγραφή της ιστορικής πληροφορίας αλλά και την κριτική επεξεργασία τους. Τέλος, οι προτάσεις που ακολουθούν την τρίτη προσέγγιση αποτελούν μόλις το 9% του συνόλου των προτάσεων για την ιστορία και έχουν όλες δημιουργηθεί από επιμορφωτές. Όπως φαίνεται από την ανάλυση των προτάσεων, οι επιμορφωτές έχουν σχεδιάσει και καταθέσει στην πύλη προτάσεις που ακολουθούν κυρίως την τρίτη προσέγγιση, είναι δηλαδή περισσότερο διερευνητικές και δε σταματούν στη συλλογή απλά πληροφοριών που ικανοποιούν μόνο γνωστικούς στόχους.

Όσον αφορά στον τρόπο αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών, από τη μελέτη των προτάσεων φαίνεται ότι πολλές από αυτές που προτείνουν προς χρήση το διαδίκτυο περιορίζονται στη συλλογή ιστορικών πληροφοριών. Σε αρκετές από αυτές, μαζί με το διαδίκτυο χρησιμοποιείται και ο επεξεργαστής κειμένου, τα λογιστικά φύλλα αλλά και το λογισμικό παρουσιάσεων. Όσον αφορά στη χρήση των εκπαιδευτικών λογισμικών, φαίνεται ότι λογισμικά όπως το «21 Εν Πλω» και ο «Ηρόδοτος» (14 προτάσεις είναι συνολικά αυτές που τα αξιοποιούν εκ των οποίων μόνο η μία αξιοποιεί τον «Ηρόδοτο»), χρησιμοποιούνται ως ελκυστικά για τους μαθητές εργαλεία για την άντληση των απαραίτητων πληροφοριών κατά την πρώτη φάση εργασίας τους. Η άντληση των πληροφοριών έχει κάποιο νόημα για τους μαθητές, εφόσον αυτοί αξιοποιούν σε δεύτερη φάση τις πληροφορίες που βρήκαν σε διερευνητικές ή συνθετικές δραστηριότητες που ακολουθούν εκτός υπολογιστή. Για το σκοπό αυτό οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν ότι οι προτάσεις διδασκαλίας πρέπει πάντα να περιλαμβάνουν δραστηριότητες που να μην περιορίζουν το μαθητή στην καταγραφή πληροφοριών αλλά να τον οδηγούν στην ταξινόμηση, στην επεξεργασία, στο συσχετισμό και στην ερμηνεία τους. Σχετικά με το θέμα αυτό ένας επιμορφωτής στη συνέντευξή του σημειώνει ότι «...η δραστηριότητα με το 21 Εν Πλω για να μη μείνει απλά στο επίπεδο της άντλησης πληροφορίας γιατί είναι ένα ηλεκτρονικό βιβλίο, θέλει από πίσω υποστήριξη, θέλει ένα καλό σενάριο.» Το λογισμικό «Μυκηναϊκός Πολιτισμός» όπως έχει χρησιμοποιηθεί στις προτάσεις διδασκαλίας της εκπαιδευτικής πύλης δεν αποτελεί μόνο αποθήκη πληροφοριών αλλά χρησιμοποιείται και ως εργαλείο που με την αξιοποίησή του οι μαθητές εκπονούν διερευνητικές δραστηριότητες.

Οι απόψεις των σχεδιαστών

Οι σχεδιαστές των προτάσεων, τόσο οι επιμορφωτές όσο και οι μη επιμορφωτές, είχαν, πριν παρακολουθήσουν κάποια επιμόρφωση, ασχοληθεί με τη χρήση των υπολογιστών για προσωπικούς κυρίως λόγους.

Όπως αναδείχθηκε από την ανάλυση των συνεντεύξεων, όλοι οι εκπαιδευτικοί σχεδίασαν τις προτάσεις και τις εφάρμοσαν στην τάξη με τη βοήθεια και την υποστήριξη κάποιου επιμορφωτή που είχε αναλάβει την ενδοσχολική επιμόρφωση στο σχολείο όπου εργάζονταν. Όπως ισχυρίστηκαν όλοι οι εκπαιδευτικοί, δε θα είχαν από μόνοι τους αποφασίσει να καταθέσουν τις διδασκαλίες αυτές αν δεν είχαν παρακινηθεί από τους επιμορφωτές τους.

Όλοι συμφωνούν ότι τα οφέλη από τη χρήση των εργαλείων των Νέων Τεχνολογιών είναι πολλά και εστιάζουν κυρίως στην παροχή νέας διάστασης στη διδασκαλία της ιστορίας, στην αλλαγή νοοτροπίας όσον αφορά στην οργάνωση της διδασκαλίας, στην αλλαγή του ρόλου μαθητών και εκπαιδευτικού, στην αλλαγή της αξιολόγησης. «...άλλαξα το παιδαγωγικό σκεπτικό που είχα πριν ως προς το πώς πρέπει να είναι η διδασκαλία...» αναφέρει ένας εκπαιδευτικός. Υποστηρίζουν επίσης ότι οι Νέες Τεχνολογίες ενθαρρύνουν τη βιωματική και συνεργατική μάθηση καθώς και την επιστημονική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης, προσφέροντας εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε ιστορικές πηγές. «...το μάθημα γίνεται βιωματικό και πιο επιστημονικό, γιατί οι μαθητές διερευνούν, προσεγγίζουν τη γνώση με πιο κριτικό τρόπο, μπορούν να παρακολουθήσουν με πιο άμεσο τρόπο την εξέλιξη της ιστορίας...» υπογραμμίζει ένας εκπαιδευτικός.

Όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις, οι κυριότεροι από τους στόχους που προτάσσουν οι σχεδιαστές για τα σενάρια διδασκαλίας που έχουν σχεδιάσει, είναι η επεξεργασία και αξιοποίηση της ιστορικής πληροφορίας από το μαθητή κι όχι η απλή καταγραφή της, η επιστημονική προσέγγιση των ιστορικών γεγονότων από τους μαθητές μέσω της επαφής με ιστορικές πηγές κάθε είδους και της προσπάθειας να μπει ο μαθητής στη θέση του ιστορικού και να εργαστεί όπως αυτός. Επίσης, η προώθηση της ομαδικής εργασίας και του συνεργατικού πνεύματος, η εκμάθηση του «μανθάνειν», η όξυνση της κριτικής σκέψης και της αφαιρετικής ικανότητας και η ενίσχυση της αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας των μαθητών. Όπως σχολιάζει χαρακτηριστικά ένας εκπαιδευτικός, «...ο μαθητής μπορεί εύκολα να γίνει δημιουργός, γιατί αλλιώς είναι παθητικός δέκτης. Μπορεί δηλαδή να αυτενεργήσει ο μαθητής...» Στόχοι όπως η εξοικείωση των μαθητών με τη χρήση της εικόνας ως πηγής πληροφοριών, η ενίσχυση της δημιουργικότητας των μαθητών και το γεγονός ότι οι Νέες Τεχνολογίες κάνουν το μάθημα της ιστορίας πιο ελκυστικό για τα παιδιά, αναφέρθηκαν μόνο από εκπαιδευτικούς και όχι από επιμορφωτές. «...υπήρχε μεγάλη κινητοποίηση των μαθητών, ενεργούσαν με μεγαλύτερο ενδιαφέρον...» επισημαίνει ένας εκπαιδευτικός στη συνέντευξή του.

Όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις, το διαδίκτυο συγκεντρώνει τις προτιμήσεις των σχεδιαστών. Παρότι οι επιμορφωτές δείχνουν πιο θετική στάση στην αξιοποίηση εκπαιδευτικών λογισμικών ιστορίας, ακόμα και αυτοί, υποστήριξαν ότι χρησιμοποιούν τρία μόνο λογισμικά (21 Εν Πλω, Μυκηναϊκός πολιτισμός, Ηρόδοτος) από τα δώδεκα που γνώρισαν στην επιμόρφωση, εφόσον θεωρούσαν το «21 Εν Πλω», και το «Μυκηναϊκό πολιτισμό» πιο εύχρηστα για τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς με τους οποίους συνεργάζονταν για το σχεδιασμό των προτάσεων διδασκαλίας.

Τα κυριότερα προβλήματα που αναφέρουν όλοι οι εκπαιδευτικοί ότι αντι-

μετώπισαν κατά την εφαρμογή των δραστηριοτήτων τους στην τάξη είναι κυρίως προβλήματα τεχνικής φύσης και έλλειψη τεχνικής υποστήριξης, ο μεγάλος χρόνος για την προετοιμασία του μαθήματος, καθώς και η έλλειψη συνεργασίας σε ορισμένες περιπτώσεις με τους καθηγητές Πληροφορικής ή με το διευθυντή του σχολείου. Όπως υποστηρίζουν τα παραπάνω αποτελούν και τους κύριους παράγοντες που αποθαρρύνουν τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν συχνά τις Νέες Τεχνολογίες. Τονίζουν την ανάγκη επιμόρφωσης ενώ προτείνουν την παραγωγή περισσότερων λογισμικών διερευνητικού χαρακτήρα. «Τα περισσότερα λογισμικά που κυκλοφορούν είναι ήδη πεπαλαιωμένα, δεν έχουν το σκεπτικό που είναι σύμφωνο με τις νέες τάσεις, σύμφωνα με τις οποίες η γνώση πρέπει να διερευνάται...είναι απλώς ηλεκτρονικά βιβλία.» επισημαίνει χαρακτηριστικά ένας εκπαιδευτικός. Τονίζουν ακόμα ότι χρειάζεται συνεχής και συχνή αναβάθμιση των σχολικών εργαστηρίων καθώς και ύπαρξη υπευθύνου τεχνικής υποστήριξης στο εργαστήριο.

Παρά ωστόσο τα παραπάνω προβλήματα όλοι οι ερωτηθέντες χαρακτηρίζουν ως πολύ θετική την εμπειρία τους ενώ θεωρούν ότι και οι μαθητές σε όλες τις περιπτώσεις αντιμετώπισαν θετικά και με πολύ ενθουσιασμό τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών στο μάθημα της ιστορίας. Ένας από τους εκπαιδευτικούς που εφάρμοσαν μια τέτοια πρόταση διδασκαλίας στην τάξη ανέφερε στη συνέντευξη ότι έμεινε έκπληκτος καθώς διαπίστωσε ότι «...μερικοί μαθητές που στην τάξη δεν ήταν αποδοτικοί, προηγήθηκαν από τους συμμαθητές τους που ήταν καλύτεροι μαθητές...». Ωστόσο θεωρούν καίριο το ρόλο του καθηγητή καθώς όπως ανέφερε ένας άλλος εκπαιδευτικός «...ο ενθουσιασμός των μαθητών δε μετατρέπεται και σε πρακτική ωφέλεια πάντα, είναι θέμα πώς θα χειριστείς το θέμα...Οι Νέες Τεχνολογίες δεν είναι πανάκεια...»

Όσον αφορά στους λόγους που τους οδήγησαν στο να καταχωρίσουν τις προτάσεις τους στην πύλη αναφέρουν κυρίως τη διάθεση να μοιραστούν το έργο τους με συναδέλφους τους: «...για να είναι διαθέσιμες σε όλους τους ενδιαφερόμενους...» εξηγεί ένας εκπαιδευτικός. Επίσης επισημαίνουν την ανάγκη γνωστοποίησης του τρόπου διδακτικής αξιοποίησης των εργαλείων των Νέων Τεχνολογιών στην ιστορία αλλά και τη διάθεση συμμετοχής σε κάτι καινούριο όπως η εκπαιδευτική πύλη του Υπουργείου Παιδείας. Ελάχιστοι ωστόσο είναι οι σχεδιαστές προτάσεων που γνωρίζουν αν συνάδελφοί τους έχουν εφαρμόσει κάποια από τις προτάσεις τους στην τάξη αφού την εντόπισαν στην πύλη (2 από τους 11 ερωτηθέντες). Όσοι έχουν επαφή με κάποιους συναδέλφους αναφέρουν ότι συνήθως αυτοί χρησιμοποιούν μόνο ιδέες του σεναρίου και σπάνια το εφαρμόζουν αυτούσιο. Όπως αναφέρει ένας εκπαιδευτικός «...μερικοί μου είπαν ότι μετέβαλαν το σενάριο είτε το έκαναν λίγο πιο μεγάλο, είτε λίγο πιο μικρό ανάλογα με τις ανάγκες τους.»

ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της ανάλυσης της εκπαιδευτικής πύλης όσον αφορά στο μάθημα της Ιστορίας, αυτή αποτελεί ένα χώρο στον οποίο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν ανάμεσα σε άλλες πληροφορίες, σχέδια διδασκαλίας που αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες στη διδακτική του μαθήματος.

Οι εκπαιδευτικοί και οι επιμορφωτές που πήραν μέρος στις συνεντεύξεις φαίνεται ότι αντιλαμβάνονται ως στόχο του μαθήματος της Ιστορίας την ερμηνεία και αξιοποίηση της ιστορικής πληροφορίας από το μαθητή μέσω της

διερεύνησης ιστορικών πηγών, ενώ θεωρούν ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να ενθαρρύνουν τέτοιου είδους διαδικασίες. Αυτές οι αντιλήψεις έχουν αρχίσει να παρουσιάζονται και στα σενάρια της ιστορίας. Παρ' ότι πάνω από τις μισές προτάσεις παραμένουν στη συλλογή και καταγραφή πληροφοριών από τους μαθητές, το ένα τρίτο αυτών προχωρούν στην ενθάρρυνση των μαθητών για ερμηνεία των ιστορικών πληροφοριών, ενώ μια μειονότητα προχωρά και στην ενθάρρυνση των μαθητών για αξιοποίηση των παραπάνω σε δημιουργικές συνθετικές δραστηριότητες. Παράλληλα, όπως φάνηκε από τα σενάρια, οι νέες τεχνολογίες εξυπηρετούν τους στόχους του εκπαιδευτικού – σχεδιαστή του σεναρίου, παρά το αντίστροφο. Η αξιοποίηση του λογισμικού, ανεξάρτητα από τις δυνατότητές του, εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό. Αυτός θα επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές θα αξιοποιήσουν τα λογισμικά στο πλαίσιο διαφόρων δραστηριοτήτων, στον υπολογιστή ή και εκτός υπολογιστή. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η αλλαγή της διδακτικής διαδικασίας, ιδιαίτερα όταν αυτή προβλέπει νέους ρόλους για τον εκπαιδευτικό και το μαθητή αλλά και νέους μαθησιακούς στόχους είναι μια μακρόχρονη διαδικασία, η προσπάθεια που γίνεται μέσω της εκπαιδευτικής πύλης είναι πολύ σημαντική.

Αν και η εργασία δεν ανέλυσε το χρονικό διάστημα κατά το οποίο κατατέθηκαν οι προτάσεις διδασκαλίας, φαίνεται ότι η δημιουργία του υλικού αυτού ήταν αποτέλεσμα της ενδοσχολικής επιμόρφωσης. Όπως υποστήριξαν οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι κατέθεσαν προτάσεις διδασκαλίας, ήταν οι επιμορφωτές εκείνοι οι οποίοι τους προέτρεψαν να καταθέσουν τις προτάσεις τους, τις οποίες μάλιστα δημιούργησαν με τη βοήθειά τους. Βεβαίως δεν υποστηρίζεται ότι όλοι οι επιμορφωτές ή όλοι οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι επιμορφώθηκαν κατέθεσαν προτάσεις. Ωστόσο υπήρξε ένα μέρος αυτών που θέλησαν να κοινοποιήσουν και να μοιραστούν τις ιδέες τους με τους συναδέλφους τους. Παρ' όλα αυτά, ελάχιστοι γνώριζαν αν κάποιος από τους συναδέλφους τους πράγματι χρησιμοποίησαν τις προτάσεις αυτές. Ενώ η εκπαιδευτική πύλη αποτέλεσε το πρώτο βήμα κατάθεσης προτάσεων, δεν αποτέλεσε μέσο επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών ή ακόμη μέσο δημιουργίας κοινότητας μάθησης για τους εκπαιδευτικούς.

Παρ' ότι το δείγμα των εκπαιδευτικών – σχεδιαστών των προτάσεων διδασκαλίας δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό των απόψεων των ελλήνων φιλολόγων, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο πυρήνα για την παιδαγωγική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην καθημερινή πρακτική. Η πρόκληση είναι τέτοιες προσπάθειες να ενθαρρυνθούν, όχι μόνο σε εύρος, ενθαρρύνοντας την εμπλοκή περισσότερων εκπαιδευτικών, αλλά και προσφέροντας περισσότερες δυνατότητες για επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των εκπαιδευτικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαβουράκη Α. (2005), Αξιοποίηση των υπολογιστών στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών: εκπαιδευτική καινοτομία ή αναπαραγωγή παραδοσιακών πρακτικών; στο *Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, Έρευνα & Πράξη*, τχ.13, Απρίλιος - Μάιος – Ιούνιος 2005, σελ. 54-62
- Γιακουμάτου (2004) Όταν η Πληροφορική συνάντησε τη Φιλολογία. Τι γνωρίζουμε πέντε χρόνια μετά, στα *πρακτικά του 2^{ου} Πανελληνίου συνεδρίου «Πληροφορική και Εκπαίδευση»*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσ/νίκη

- Δημαράκη Ε. (2002) Δυναμικές αναπαραστάσεις για τη διερευνητική μάθηση στην ιστορία, στο Κυνηγός Χ. & Δημαράκη Ε. (2002) *Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα*, σελ. 369-392, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.
- European Commission, (2003), *ICT in Education and Training, Progress Report, Working group C*, November 2003.
- European Commission, (2004), *ICT in Education and Training, Progress Report, Working group C*, November 2004.
- Fullan M. (1993)
- Ηλιοπούλου Ι. (2004) Δικτυακές εφαρμογές για την υποστήριξη της διδακτικής πράξης των φιλολογικών μαθημάτων, στο Γρηγοριάδου Μ., Ράπτης Α., Σ. Βοσνιάδου, Χ. Κυνηγός (2004) *Πρακτικά εισηγήσεων, 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή, Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα.
- Κόκκινος Γ. (2003) Οι εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στο μάθημα της Ιστορίας, στο Κόκκινος (2003) *Επιστήμη, Ιδεολογία και Ταυτότητα, Το μάθημα της ιστορίας στον αστερισμό της υπερεθνικότητας και της παγκοσμιοποίησης*, σελ. 351-361, Μεταίχμιο, Αθήνα.